

Olietankers in Zuidoost-Azië

Na de Japanse aanval op Pearl Harbour en de inval in de Indische archipel en Zuidoost-Azië, nu 70 jaar geleden, ontstond er een nieuwe situatie voor die vaartuigen uit de Shell-tankervloot in Zuid-Azië die in eerste instantie aan vijandelikheden hadden weten te ontkomen. Door het wegvalen van de aanvoer van Nederlands-Indische olie werd Australië voor haar olietoevoer afhankelijk van olie uit de Perzische Golf. Shell tankers leverden daarin een belangrijk aandeel. Een belangrijk risico voor die tankervloot bestond uit zogenaamde 'raiders' en 'hulpkruisers', omgebouwde Japanse en Duitse civiele schepen die, voorzien van ruim boordgeschut, jacht maakten op geallieerde schepen.

Langs twee verschillende wegen bereikte de redactie onlangs verhalen van twee tankers uit de Shellvloot, de 'Ondina' en de 'Olivia', beide dus uit de O-klasse van die dagen, schepen uit de late jaren '30 met een tonnage van ca. 6500 brt en een lengte van ca. 130 m.

Het ms 'Olivia' werd op 14 juni 1942, onderweg van Abadan naar Fremantle (bij Perth, West Australië) aangevalen door drie vijandelijke schepen, waaronder de Duitse hulpkruiser 'Thor'. De Olivia werd tot zinken gebracht en twaalf overlevenden brachten zich onder leiding van stuurman C. Ringelberg met een van de sloepen in voorlopige veiligheid. Met die sloep werd koers

gezet in westelijke richting. De ontberingen aan boord waren groot en acht man overleefden de tocht niet. Uiteindelijk bereikten vier man, na een tocht van 30 dagen de kust van Madagascar, toen een Vichy-Franse kolonie, waar zij geïnterneerd werden. Een wrang accent voor de overlevenden was dat in de latere jaren '60 een tanker uit Shell's nieuwe O-klasse met de naam 'Olivia' in de vaart werd genomen onder Duitse vlag!

De Ondina was met kapitein W. Horsman op 11 november 1942 in ballast onderweg van Fremantle naar Abadan, onder escorte van de mijnenveger 'Bengal' van de Indian Navy toen ze werd aangeval-

len door twee Japanse hulpkruisers. De goedge trainde bemanning van de Ondina wist met haar 10,5 cm boordgeschut één van de twee hulpkruisers tot zinken te brengen. In het gevecht werd de Ondina zwaar beschadigd, maar de bemanning wist na een aanvankelijke evacuatie het schip weer onder controle te brengen en zij kon uiteindelijk op 18 november de haven van Fremantle bereiken. De Bengal wist te ontkomen naar Diego Garcia, in de Chagosarchipel, ten zuiden van de Malediven. Na reparatie in Fremantle bleef de Ondina in de vaart en zij was de eerste tanker die in 1945, na de bevrijding, de haven van Rotterdam binnenliep. De Ondina was ook het eerste Nederlandse koopvaardijsschip dat werd onderscheiden met de Koninklijke Vermelding bij Dagorder.

Van 6 oktober t/m 16 december zal er een tentoonstelling gewijd worden aan de 'Helden van de Nederlandse koopvaardij tijdens de Tweede wereldoorlog' in het Stedelijk Museum van Steenwijk. De Ondina zal hierin speciaal belicht worden. Voor inlichtingen kunt u terecht bij Willem Geluk (neef van kapitein Horsman), Steenwijkerdiep 40B, 8331LT Steenwijk, <willemgeluk@gmail.com>. De redactie verwijst belangstellenden graag verder naar de website van CNOOKS <www.cnooks.nl> waarop uitgebreide documentatie van deze en andere Shell-schepen beschikbaar is.